

Секція: Тенденції та пріоритети забезпечення соціо-еколого-економічної ефективності суб'єктів господарювання

УДК 338.2:65.012.8

Сак Тетяна Василівна

к.е.н., доцент кафедри економіки та безпеки підприємства
Східноєвропейського національного університету імені Лесі України

ДІАГНОСТУВАННЯ РИНКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність більшості підприємств відбувається в умовах конкурентного середовища, що посилює ризики ринкової складової економічної безпеки та вимагає постійного діагностування результатів та визначення перспектив. Лише якісна аналітична оцінка конкурентної позиції, рівня конкурентоспроможності підприємства в цілому та окремих видів продукції дає можливість розробити ефективну бізнес-стратегію.

Ринкова складова економічної безпеки є комплексним поняттям, адже відображає захист від неефективно обраної моделі поведінки на ринку, помилок у товарній, ціновій та збутовій політиці, виготовлення неконкурентоспроможної продукції [1].

До загроз ринкової безпеки відносяться:

- зменшення частки ринку підприємством;
- ослаблення конкурентних позицій, зменшення конкурентних переваг;
- втрата конкурентоспроможності продукції;
- невідповідність внутрішньої політики підприємства тенденціям ринкового середовища.

В основі діагностування ринкової безпеки підприємства лежить аналіз та оцінка конкурентного середовища підприємства, рівня його конкурентоспроможності та конкурентоспроможності продукції (послуг).

Конкурентоспроможність як складову економічної безпеки, що характеризує ступінь відповідності внутрішніх можливостей розвитку підприємства зовнішнім можливостям, які генеруються ринковим середовищем, розглядають у праці [2] О. О. Фальченко, Н. Б. Токарь.

Аналіз конкурентного середовища пропонуємо проводити в певній послідовності:

1. Відбір і розрахунок основних економічних показників (параметрів), які найбільш повно характеризують галузь
2. Визначення конкурентних сил, що діють у галузі, і їх впливу на ситуацію, проведення конкурентного аналізу.
3. Виявлення чинників, рушійних сил, які викликають зміни в структурі конкурентних сил у галузі.
4. Визначення підприємств, які мають найсильніші і найслабкіші конкурентні позиції у галузі.
5. Прогнозування найбільш імовірних кроків стратегічних конкурентів.

6. Визначення ключових факторів успіху підприємства у конкурентній боротьбі.

7. Виокремлення загроз конкурентного середовища.

Діагностику конкурентоспроможності підприємства проводять з використанням різноманітних методів і прийомів. В розрізі ринкової безпеки конкурентоспроможність підприємства варто визначати методом експертних оцінок: обираються критерії діагностування; проводиться бальне оцінювання конкурентів групою експертів; обґрунтовуються вагові коефіцієнти; розраховується зважена оцінка конкурентоспроможності та інтегральний показник, що при об'єктивності критеріїв слугує показником ринкової безпеки.

При наявності достовірної інформації використовується система аналітичних показників:

1. Частка підприємства на ринку;
2. Відносна частка ринку;
3. Ефективність маркетингової політики;
4. Ефективність збуту;
5. Рентабельність продажів;
6. Конкурентоспроможність продукції;
7. Частка інноваційної продукції, тощо.

Наведені показники розраховують по підприємству та по основних конкурентах. При порівняльному оцінюванні роблять висновки та приймають відповідні рішення.

В умовах відсутності достовірної інформації щодо підприємств-конкурентів доцільніше застосовувати експрес-аналіз ринкової складової економічної безпеки підприємства, що передбачає заповнення анкети-опитувальника та формування на основі цього висновків про рівень загроз та небезпек. Наприклад, запитаннями можуть бути:

- Чи здійснює підприємство маркетингове дослідження ринку?
- Чи проводиться аналіз продуктового портфелю?
- Яка якість продукції порівняно з товарами конкурентів?
- Яка ціна продукції порівняно з товарами конкурентів?
- Чи ефективною є співпраця з торгівельними посередниками?

Діагностування ринкової безпеки підприємства має носити постійний та системний характер. Зібрана інформація повинна бути використана для прийняття ефективних рішень щодо подолання загроз на небезпек зовнішнього ринкового середовища.

Список використаної літератури

1. *Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посіб. / [В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко та ін.]. – К. : Правова єдність, 2009. – 544 с.*
2. *Фальченко О. О. Конкурентоспроможність як складова економічної безпеки підприємства / О. О. Фальченко, Н. Б. Токарь // Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х. : НТУ „ХПІ”. – 2013. – № 67 (1040) – С. 156-158.*